

Mijloace de realizare a comicalului de caracter si de moravuri Intr-o comedie studiată O scrisoare pierdută - I.L. Caragiale

Introducere

Dramaturgul cu cel mai mare renume în literatura română rămâne Ion Luca Caragiale, a cărui operă se compune, în mod paradoxal, din doar patru comedii (O scrisoare pierdută, Onoapte furtunoasă, D'ale carnavalului și Conu' Leunida fata cu recatiunea) și o dramă (Napasta).

Prezentarea a patru trasaturi ale speciei dramatice comedia

Prima dintre operele enumerate reprezintă capodopera dramaturgului, reunind toate trasaturile esențiale ale acestei specii literare: prezentarea unor personaje schematizate, inferioare din punct de vedere moral, intelectual, social, implicarea acestora într-un conflict dramatic, care dezvăluie mecanismele lor de acțiune, rolul de amuzament prin diferite forme ale comicalului, finalul fericit.

Textul este structurat în 4 acte, delimitate în scene, iar elementele spatio-temporale corespund acestui tip de text, prin limitare și precizare exactă: primele două acte au ca fundal salonul lui Tipatescu, Actul al III-lea surprinde decorul primăriei, iar Actul al IV-lea - grădina lui Trahanache. Textul este scris pentru a fi pus în scenă, în acest sens evenimentele evoluând direct în fața spectatorilor sau fiind relatate de personaje în secvențe narative. De pildă, în primul act, secvența numărării steagurilor este evidențiată prin relatarea lui Tipatescu despre plimbarea făcută cu Zoe în oraș. Singurele intervenții în text ale autorului sunt didascalii, indicațiile scenice prin care sunt prezentate detaliile de decor, vestimentatia personajelor, mimica, gestică și mișcarea lor scenică. De exemplu, Trahanache rosteste replicile în Scena a IV-a, Actul I, "oprindu-se și privind la Tipatescu, care se plimba cu pumnii încleștați, cu mirare și ciuda".

Personajele au rol esențial, pentru că prin ele sunt evocate acele tipuri și moravuri contemporane, etern valabile. Un merit incontestabil al lui Caragiale față de predecesorul său, Alecsandri, este de a fi depășit caracterul plat al personajelor operei prin complexitatea psihologică și prin dezvoltarea tuturor tipurilor de comic (de situație, de moravuri, de caracter, de intenție, de limbaj) ca modalități indirecte de caracterizare a personajului. Comicalul desemnează acea categorie estetică ce rezultă din contrastul dintre aparenta și esența, dintre ceea ce cred personajele despre sine și ceea ce sunt în realitate.

Evidențierea mijloacelor de realizare ale comicalului de moravuri, prin referire la tema și conflict

Fiind o comedie de moravuri, opera are ca temă prezentarea vieții politice a capitalei unui județ de munte, în preajma alegerilor. Titlul sugerează pe de o parte intrigă textului: pierderea unei scrisori compromițătoare pentru înalta societate dintr-un oraș de munte; pe de altă parte, prin articolul nehotărât din titlu, se exprimă faptul că șantajul politic prin instrumente precum documentele intime

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

este un morav des Intalnit In epoca, scrisoarea pierduta de Zoe fiind doar una dintre multele de acest tip ratacite atunci. Astfel, comicul de moravuri reiese din satirizarea unor defecte ale societatii: adulterul, minciuna, tradarea In prietenie, demagogia, coruptia, santajul, incultura, betia de cuvinte.

Un alt element care pune In evidenta comicul de moravuri este conflictul, ce consta In confruntarea dintre doua sau mai multe personaje care au interese sau mentalitati diferite asupra unei realitati. Piesa asaza In prim-plan doua conflicte. Primul, principal, opune cele doua partide politice care Isi disputa postul de deputat (partidul aflat la la putere, alcatuit din Tipatescu, Trahanache, Farfuridi si Branzovenescu si partidul din opozitie, reprezentat de Catavencu, Ionescu, Popescu.) Conflictul secundar se produce In sanul partidului aflat la putere si este generat de temerile de tradare din partea prefectului ale lui Farfuridi si Branzovenescu. Meritele lui Caragiale In constructia conflictului si a subiectului dramatic sunt acelea ca a acordat roluri importante unor personaje secundare (Agamemnon Dandanache - elementul surpriza si Cetateanul Turmentat -elementul hazardului) si ca a eliminat finalul previzibil si schematic, rezolvand conflictul In mod neasteptat, printr-o solutie de compromis (sosirea lui Agamita Dandanache).

Evidentierea mijloacelor de realizare a comicului de caracter, prin referire la doua personaje ale operei

Comicul de caracter este cel mai important In piesa, fiind evidentiat prin caracteristicile definitorii ale fiecarui tip de personaj. Ele au trasaturi standardizate, fiind reduse la scheme morale, abstracte, cu functie comica. Prin faptul ca nu evolueaza, la nivel psihologic, ca sunt dominate de o trasatura de caracter, ca nu-si modifica statutul, ele ar putea fi considerate personaje plate. Personajele comediei ilustreaza, asadar, tipuri umane, inventariate de criticul Pompiliu Constantinescu: Zoe-adulterina cocheta, Trahanache-Incornoratul ticait, Catavencu-demagogul, Pristanda-functionarul slugarnic, Dandanache-decrepitul, Farfuridi si Branzovenescu-prostul fudul, Tipatescu-amorezul donjuan. Toti acestia ilustreaza, In plus, si tipul politicianului corupt, demagog. Totusi, meritul lui Caragiale este ca personajele sale au complexitate psihologica, se individualizeaza prin atitudine, nume, limbaj. Astfel, Zoe este femeia cocheta, dar si voluntara, Trahanache reprezinta ticaitul Inselat, Insa toate faptele sale dezvaluie resursele abilitatii lui, spiritul sau diplomatic, subordonat unui singur scop : mentinerea unui anumit statut social si politic.

Cele doua personaje sunt prezentate In mod direct de catre autor In lista cu "persoane" de la Inceputul piesei, unde Zaharia Trahanache este prezentat ca fiind "prezidentul Comitetului permanent, Comitetului electoral, Comitetului scolar si al altor comitete". Indicatiile autorului contureaza direct personajul, prin semnificatia, In plan moral sau intentional, a gesturilor si a mimicii. Astfel, Zoe este "sotia celui de sus", iar plasarea numelui ei la sfarsitul listei cu "persoane" nu sugereaza lipsa puterii Intra-o lume a barbatilor, ci capacitatea de a-i manipula asemeni unui papusar.

Caracterizarea directa este realizata si de alte personaje, ilustrative In acest sens fiind dialogurile cuplului Farfuridi-Branzovenescu, care se tem de tradare din partea lui Trahanache si a lui

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Tipatescu. De asemenea, Zoe este considerata de catre celelalte personaje "o dama bine", expresie insinuanta si echivoca, avand In vedere comportamentul ei.

Caracterizarea indirecta a personajelor se realizeaza prin faptele, gesturile, atitudinile si replicile lor. Trahanache apare drept un ins calm, linistit, imperturbabil, cu o gandire plata si cu un temperament formal, dar viclean pentru ca stie sa disimuleze si sa manevreze cu abilitate intrigi politice. De exemplu, atunci cand el si ai lui sunt santajati, nu se agita, ci abil raspunde cu un contrasantaj, descoperind o polita falsificata de Catavencu. Cu aceeasi abilitate politica li combate si pe Farfuridi si Branzovenescu care Il banuiesc pe prefect de tradare si care ajung apoi sa sustina despre Trahanache: "E tare, tare de tot...solid barbat". Recunoaste imoralitatea si coruptia la nivelul societatii, dar practica Inselaciunea si frauda falsificand listele de alegatori si promitandu-i lui Dandanache unanimitate In alegeri. El nu admite Insa imoralitatea In sanul familiei si de aceea nu crede In autenticitatea scrisorii pe care o considera plastografie. Din acest punct de vedere, critica literara admite ca Trahanache este un personaj echivoc, textul piesei oferind argumente pentru a sustine atat faptul ca venerabilul cunoaste adevarul despre adulterul Zoei, cat si argumente contra.

De cealalta parte, Zoe, sotia sa, este femeia voluntara si autoritara care, desi nu e membra a partidului din care sotul si amantul ei fac parte, conduce totul din umbra datorita influentei pe care o are asupra acestora. Ea este doamna distinsa din societatea burgheza, nefacand parte, ca celelalte eroine, din lumea mahalalelor. Inteligenta si ambitioasa, ea Isi impune vointa In fata oricui, este o luptatoare hotarata si foloseste tot arsenalul de arme feminine pentru a-si salva onoarea. Pentru a-l convinge pe Tipatescu sa accepte candidatura lui Catavencu, recurge la rugaminti si lamentatii: "Fanica, daca ma iubesti, daca ai tinut tu la mine macar un moment din viata ta, scapa-ma de rusine!" sau trece la amenintari cu sinuciderea: "Trebuie sa-mi cedezi ori nu si atunci mor si daca ma lasi sa mor, dupa ce-oi muri poate sa se Intample orice". Desi pare a fi sensibila si neajutorata, se dovedeste a fi o luptatoare apriga: "Am sa lupt cu tine, om ingrati si fara inima". Asa cum aprecia criticul serban Cioculescu, Zoe este personajul cel mai complex al comediei, singurul care aduce "dimensiunea dramaticului pe acelasi plan cu cel social".

In plus, ca elemente de constructie a textului dramatic, principalul mod de expunere este dialogul, prin care personajele Isi dezvaluie intentiile, opiniile, dar monologul (In discursurile electorale) si aparte-ul (interventiile lui Pristanda) completeaza functiile acestuia, realizandu-se astfel atat caracterizarea personajelor, cat si evolutia actiunii.

Exprimarea unei opinii cu privire la rolul comicalului de caracter si al comicalului de moravuri In text

Caragiale reuseste, prin exploatarea resurselor comicalului de caracter si de moravuri, sa evidentieze structura morala a unor personaje, care la prima lectura starnesc amuzamentul, dar a caror satirizare are o intentie profund moralizatoare.

Prin urmare, O scrisoare pierduta reprezinta o opera complexa, o frantura din complexitatea vietii sociale si politice a societatii urbane romanesti din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, care-si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

pastreaza actualitatea tocmai prin evocarea unor tipuri si moravuri etern valabile.